

Список використаних джерел

1. Цивільний Кодекс України: чинне законодавство України зі змінами та доповненнями станом на 3.09.2012 р.: (відповідає офіційному текстові). – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 272 с.
2. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2 т. – 5-те вид., перероб. і допов. / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. – К.: Юрінком Інтер, 2013. – Т. II. – 1120 с.
3. Заїка Ю.О. Законодавчі проблеми спадкового права / Ю.О. Заїка // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. – № 2. – С. 213-216.
4. Істоміна О. Ю. Актуальні питання секретного заповіту / О. Ю. Істоміна // Вісник студентського наукового товариства Дон НУ. – 2014. – №1. – С.57 - 61.
5. Калініченко О. Форми заповіту за цивільним кодексом України / О. Калініченко // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки. – 2011. – № 88. – С.110-112.

Дмитренко Т.С., Осадчук О.С.

студенти IV курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент кафедри

цивільного права і процесу ТНЕУ

Лукасевич-Крутник І.С.

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФАКТИЧНИХ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ

Ще зовсім недавно подружжя, які жили у цивільному шлюбі, були рідкістю. Однак, станом на сьогодні ситуація дещо змінилась. Статистика показує, що сьогодні багато молодих людей у нашій державі вважають за краще або взагалі не оформляти офіційним чином свої сімейні відносини, або певний час жити без реєстрації шлюбу. До подібного способу життя різні верстви суспільства ставляться по різному. Одні вважають таке проживання не припустимим, таким що веде до розпусти, інші ж, навпаки, бачать у цивільному шлюбі панацею від багатьох сімейних проблем. Однак цивільний шлюб зайняв важливе місце в системі сімейних відносин, і на це доводиться зважати і психологам, і юристам, а іноді – навіть політикам.

Зауважимо, що в більшості країн Заходу проблема фактичних шлюбних відносин взагалі відсутня. У законодавстві багатьох європейських країн фактичне проживання чоловіка і жінки є укладенням шлюбу, і реєстрація, яку проводять найчастіше лише релігійні організації, розглядається виключно як данина традиції. В Україні з перших років радянської влади держава взяла на себе функцію реєстрації шлюбних відносин, що в деяких випадках ускладнює правовий статус учасників цивільного шлюбу [1].

Цивільний шлюб – не таке вже нововведення, тільки ось сенс цього поняття раніше був дещо іншим. Його «придумали» ще в XVI столітті в Голландії закохані, що належать до різних віросповідань, не могли вінчатися в церкві. Як результат, влада пішла на поступки і почала оформляти такі сімейні союзи в мерії. Саме такий шлюб і почали називати цивільним.

На сьогодні під цивільним шлюбом мається на увазі добровільне спільне проживання та спільний побут двох людей, без будь-яких взаємних зобов'язань. Все дуже просто. Але це тільки на перший погляд.

Є повні підстави стверджувати, що з введенням в Україні Сімейного кодексу України від 1 січня 2004 року, держава визнала існування фактичного шлюбу, адже стаття 3 п. 2 говорить: «Сім'ю складають особи, які спільно проживають, пов'язані спільним побутом, мають взаємні права та обов'язки» [2].

Словосполучення «цивільний шлюб» поняття суто побутове, яким прийнято позначати спільне проживання чоловіка та жінки без державної реєстрації їх відносин органами ДРАЦСу. Закон же визнає тільки шлюб, належним чином оформлений, і будь-яка інша форма відносин не є шлюбом. Подібна практика стає все більш популярною серед молоді.

Однак у цивільного шлюбу є два суттєвих аспекти які становлять основні ризики: психологічний і правовий.

Аспект психологічний. Причини, які спонукають не реєструвати свої відносини, у чоловіків і жінок різні. Для чоловіка це можливість уникнути зайвої відповідальності. Ставлення до шлюбу сильної статі завжди відрізнялося настороженістю і недовірою. У жінки це найчастіше небажання втратити чоловіка.

Аспект правовий. З юридичної точки зору цивільний шлюб – це перш за все статус сім'ї без правового статусу подружжя. Особливі складнощі з юридичної сторони виникають як раз не коли люди проживають разом, а коли люди хочуть «розлучитися». У цьому випадку штамп у паспорті захищає майнові та інші права подружжя і їхніх дітей, адже реєстрація шлюбу в ДРАЦСі визначає права та обов'язки кожного члена сім'ї.

Для подружжя, які перебувають у громадянському шлюбі, існують деякі особливості, які насамперед пов'язані з народженням дитини, зі спадщиною і розподілом майна [3].

По-перше, якщо мати та батько дитини не перебувають у шлюбі, походження дитини від матері визначається на підставі документа закладу охорони здоров'я про народження нею дитини. Походження дитини від батька визначаються за заявою жінки та чоловіка до органу ДРАЦСу або ж за рішенням суду.

По-друге, якщо чоловік і жінка, які перебувають у цивільному шлюбі, вирішили розлучитися, права їхньої спільної дитини не обмежуються та мають той самий обсяг, що і у дитини, народженої у зареєстрованому шлюбі.

По-третє, відповідно до сімейного законодавства, якщо жінка та

чоловік проживають однією сім'єю, але не перебувають у шлюбі між собою або в будь-якому іншому шлюбі, майно, набуте ними за час спільного проживання, належить їм на праві спільної сумісної власності, якщо інше не встановлено письмовим договором між ними тощо. Проблемою при поділі такої власності є визначення моменту виникнення цивільного шлюбу і власне майнових прав на спільну власність.

По-четверте, при застосуванні норм спадкового права, важливим моментом є підтвердження факту спільного проживання осіб, що перебували у цивільному шлюбі. Так, відповідно до ст. 1264 Цивільного кодексу України, для виникнення права на спадкування майна померлого, слід проживати із ним однією сім'єю не менше як п'ять років [4].

Отже, враховуючи вище зазначені правові наслідки, цивільний шлюб на сьогодні є популярним. Однак, актуальною проблемою фактичних шлюбних відносин в Україні є їх належне законодавче регулювання. Адже норми, що регулюють ці відносини, розміщені хаотично серед положень Сімейного кодексу України. Тому вважаємо за доцільне об'єднати їх в окрему главу, що чітко врегулює питання фактичних шлюбних відносин в Україні.

Список використаних джерел

1. Олександр Феофілактів. Правові проблеми цивільного шлюбу. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://megasite.in.ua/58014-pravovi-problemi-civilnogo-shlyubu.html>
2. Сімейний кодекс України: чинне законодавство із змінами та доповненнями на 15 січня 2016 року: Офіц. текст. – К.: Алерта, 2016. – 78 с.
3. Громадянський (цивільний) шлюб в Україні. [Текст] // Твій захист. Соціально-юридична газета. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tviy-zahist.in.ua/index.php/semejnoe-pravo/18-gromadyanskij-tsivilnij-shlyub-v-ukrajini>
4. Цивільний кодекс України (зі змінами та доповненнями від 23.12.2015 року). [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Дмитрусь О.А.

студентка V курсу

юридичного факультету

Тернопільського національного

економічного університету

Науковий керівник: д.ю.н., доцент, завідувач кафедри

цивільного права і процесу ТНЕУ

Калаур І.Р.

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ ДЕЛІКТНОЇ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

На сьогоднішній день актуальною потребою є розмежування деліктного зобов'язання, яке виникає при порушенні чужого суб'єктивного права, та цивільно-правової відповідальності, чи у широкому сенсі